

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Самагалтайская средняя общеобразовательная школа №2 им.Монгуш А.О.
МР «Тес-Хемский кожуун РТ»

«РАСМОТРЕНО»
Руководитель ШУМО
Р.В. Жоланмаев Р.С.
Протокол заседания
ШУМО № 1
«31» августа 2017г

«СОГЛАСОВАНО»
Зам. дир. по УВР
Намзырай У.С.
«31» августа 2017г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО ПРЕДМЕТУ «РОДНАЯ ЛИТЕРАТУРА»

Класс 9

Количество часов в год 68 ч.

Количество часов в неделю 2 ч.

Составитель:

учитель родного языка и литературы

Таргын Анжана Намзыраловна
Квалификационная категория высшая

с. Самагалтай

№	№	Блок	Тема	Шак, хуусаа	Өөреникчилерниң күүседир уjurлуг кол-кол ажил-чорудулгазы	Ай, хүнү	Херек кырында
			1-ги улдуң				
1	1	Кирилде	Чечен чогаалдың сайзыралының оруу	1	<p>Тыва литератураның тыптып, сайзырап келген оруун шингээдири. Баштайгы тыва чогаалдар, оларның бижиттинген онзагайларын билири. Ниити медээден чугула бодалдарны ылгап, демдеглек билири. Башкызы, эш-өөрү-биле аас чугаага киржип, айтырыгларга тода харыылап билири.</p> <p>Литератураның сорулгазын билир, тыва литератураның үндезилекчилериниң чечен чогаалдың сайзыраарыңга салдарлыын билири.</p> <p>Литературлуг терминер: литературлуг маадыр, омур-хевир, тема, идея болгаш чечен чогаалда көдүртүнген чидиг айтырыглар, тыва литератураның сайзырап келген оруктары дээш о.ө. билиишкиннерниң уjur-утказын билири</p>		
		Мөңгө даштын сырыны					
2,3	2,3	Эрге-бурунгу тураскаалдар	Бурунгу бижимел тураскаалдар «Күлтегин» (Күлтегинге тураскааткан биче бижик)	2	<p>Орхон-енисей бижиктери төөгү, дыл база чогаал сайзыралының чажыттарын шыгжаан делегей чергелиг үнелиг чүүл дээрзин медресеп билири. Бурунгу бижимел тураскаалдар, «Күлтегин» деп чогаалда девискээр, омур-хевирлер дугайында сайгарып билири. Тоожуушкун кезектерин тодарадып билир.</p> <p>Төрээн черинге ынакшылды, шынчы чорукту көргүскени.</p>		

					Көжээде бижимелдерни сайгарып өөрениринин эге билиглерин шиңгээдири. Эрте- бурунгу бижиктерде чечен үе, чечен девискээр онзагайларын тывары		
4	4		«Означенное суурдан тывылган тураскаал»	1	Чечен чогаалды сеткил-хайныышкынныг хүлээп, аянынг номчулганың негелделерин сагып номчууру. Чогаалдың бижиттинген аянының онзагайын, идеялиг утказын сайгарып билири. Чогаалдың очулгазында дылдың чурумалдыг аргаларын тодарадып билири. Сайгарылгалыг чүүлдер-биле ажылдап билири		
5	5	Поэзия	Кюнзегеш Ю. Ш. «Көк-Эл»	1	Баллада жанрының компо-зициязының онзагайын тодарадып билири. Тема, идея болгаш сюжеттинг онзагайын, дылдың чурумалдыг аргаларының ажыглалын илередип билири.		
6	6		Кюнзегеш Ю. Ш. «Көк-Эл»	1	Чогаалга план тургузуп, эдерти чугаалаары. Көк-Элдинг оурунунг символиктиг овор- хевирин тургузары. Бижимел ажылдарның янзы-бүрү хевирлерин күүседери		
7,8	7,8		Кюнзегеш Ю. Ш. «Багырның хылыжы»	2	Чогаалдың тема, идеязын то-дарадыр үндезинни илередип билири. Дылдың чурумалдыг аргаларының ажыглалын илередири. Детальдың символиктиг утка илередип турарын тодарадыры. Немелде материалдар-биле ажылдап билири		
9	9		Даржай А. А. «Бурунгуунуң изи- биле»	1	Чогаалдың тема, идеязын тодарадып билири. Чогаалдың адының символиктиг утказын тодарадыры. Авторнунг туружун тодарадыры. Чогаалдың идеялиг утказын шиңгээдип алырынга үлегер домактарның, чечен сөстөрнунг салдарын билири. Бот- хуузунуң бодалдарын аас, бижимел логиктиг шын илередири		

10	10		Иргит И. Б. «Көжээ дажы»	1	Шүлүктүң идеялиг ужур-утказын, хамааты пафосту тодарадыры. Мөзү-шынар айтырыының философчу утказын тайылбырлаары. Чагыг мотивин илереткениниң онзагайын, чогаалдың дылының онзагайын тодарадып, ужур-утказын сайгарып шыдаары. Авторнуң туружун лириктиг маадырның овурунга даянып илередири		
11	11	Класстан дашкаар номчулга	Мижит Э. Б. «Кыйгы»	1	Чогаалдың тема, идеязын үе, девискээр, шимчээшкин дузазы-биле тодарадыры. «Шүлүк-боданышкын» деп терминни чогаал сөзүглелинге даянып тодарадыры. Тоожукчу маадырның овурун, аажы-чаңын тайылбыр номчулгага илередип билири. Бодунуң бодалын сөзүглелдерге даянып, аас болгаш бижимел илередири		
Таңды, Саян ийи сынның аразынга							
12-14	12-14	Проза	Тока С. К. «Каргыга чорааным» Чогаал теориязы. Очерк	3	Тыва литературада очерк жанрын сайзырадырынга чогаалчының салдарын тодарадып билири. Чогаалдың кол болгаш иштики темаларын тодарадып билири. Тоожукчу маадырның овуру-хевиринге үнелел бээри, тодаргай үени чогаалда чураанының онзагайын илередири. Дылдың чурумалдыг аргаларының онзагайын тодарадыры. Бижимел ажилдарны күүседип билири. Тыва литературада очерк жанрының сайзыралының төөгүзүн билири. Очерктин хевирлерин тодарадып шыдаары		

15-16	15-16	Поэзия	Идам-Сүрүң М. Ы. «Союспаң»	2	М. Ы. Идам-Сүрүңнүн чогаадыкчы ажыл-чорудулгазы-биле таныжылга. Балладаның бижиттинген үезин, аас чогаалы-биле холбаалыын тодарадып билири. Портрет, пейзажтың тема болгаш идея илередиринге салдарлыын тодарадыры.		
			2-ги улдун				
17-20	1-4		Сарыг-оол С. А. «Саны-Мөге»	4	«Саны-Мөге» деп шүлүглелдин тема, идеязын тодарадыры. Чогаал болгаш Тыва төөгүзүнүн харылзаалыын тодарадып билири.		
					Авторнун чогаалды бижээнинин аянын, дылдың чурумалдыг онзагайын илередири. Чогаалда чечен девискээр, чечен үени бадыткалдыг илередири. Шүлүглелдин маадырларының омур-хевиринге үнелелди бээри, прототип деп билиишкинге дүүштүр чергелештир сайгарып билири.		
					Эгелерге план тургузары. Тыва литературада шүлүглелдин онзагай салдарлыын илередири. Бижимел ажылдарның янзы-бүрү хевирлерин күүседери. Аянныг ном- чулганың күүселдези		
21	5		Чогаал теориязы. Баллада дугайында билиг	1	Лиро-эпиктиг чогаалдарга хамааржыр чогаал жанрларын катаптаары, балладаның тургузуунун, ужур-утказының онзагайын илередири. Литературлуг терминнер болгаш билиишкиннерни билир, сайгарылгага чогумчалыг, билдилиг ажыглап билири		
22-25	6-9		Пюрбю С. Б. «Чечек»	4	«Чечек» деп шүлүглелдин кирилде кезээнин ужур-утказын тайылбырлап билири. Тема, идеяның болгаш композициязының онзагайын тодарадып билири.		

					«Онегин строфазы» деп билишкнннн база шүлүглелде чаңчылчаан тыва шүлүк тургузуундан ылгалдыын тодарадыры. Композиция тургузуунда портрет болгаш пейзаж салдарын илередири.		
					Дылдың чурумалдыг онзагайының овор-хевирлер чуруурунга, идеялиг утка илередиринге салдарлыын тодарадыры.		
26	10		Чогаал теориязы. Шүлүк чогаалының	1	Шүлүглелдин тыва литературада туружун тодарадыры. Критиктиг литература-биле ажилдап билири. Орус болгаш тыва литератураны деңней сайгарып билири.		
			лиро-эпиктиг хевириниң дугайында билиг		Лира-эпиктиг чогаалдар дугайында өөрннгенин катаптаары. Ук жанрның чогаалдарының онзагайын тодарадыры. Литературлуг терминнер ажыглап, чогаалды сайгарары (литературлуг маадыр, овор-хевир, тема, идея, лира-эпиктиг чогаалдар, баллада, шүлүглел, шүлүктээн роман)		
27	11	Поэзия	Пюрбю С. Б. «Кара-Суг»	1	С.Б. Пюрбюнуң хамааты лириказын өөренири. Шүлүктүн философчу ужур-утказын тодарадыры. Бойдус чурумалы болгаш кижиниң амыдыралын чергелештир, аразында харылзаалыын тодаргайлап, сайгарып өөренири.		
28	12		Пюрбю С. Б. «Хайыракан»	1	Лириктиг маадырның сагыш-сеткил илерээшкининге даянып, авторнун туружун тодарадып билири. Чогаалда бижик демдектериниң идея тодарадырынга салдарын сайгарып билири. Чогаалдың дылының чурумалдыг онзагайын сайгарып билири		
29	13		Намзырай З. А. «Аяк хээлиг Тыва чуртум»	1	Зоя Намзырайның чогаадыкчы допчу-намдары-биле таныжылга. Чогаалдың адының символиктиг утказын тодарадып билири. Чогаалды сайгарып билири. Бижик демдектериниң идеялиг салдарлыын тодарадыры. Чогаалды		

					аянныг ырлап күүседери		
30	14	Класстан дашкаар номчулга	Туң-оол О. К. «Тоолзуг оранда»	1	О. К. Туң-оолдун чогаадкчы ажил-херээ-биле таныжылга. Чогаалдың адының идеялиг утказы болгаш тоожукчу маадырның оворун сайгарып билири. Чогаалга хамаарыштыр айтырыглар салып билири		
31,32	15-16	Проза	Куулар Н. Ш. «Аңнаашкын соонда болчаг»	2	Номчаан чогаалынга дүүштүр сайгарылганы кылып өөренири. Чогаалдың тема, идеязын үе, девискээр байдалдарын тодарадып сайгарып билири. Медерелдиг, аянныг номчууру, дылдың чурумалдыг аргаларын илередири, оларның чогаалга салдарын тодарадып билири. Чечен чугааның сюжеттиг шугумунга план тургузары, кижизидикчи уjur-утказын тодарадыры. Төөгү болгаш күрүне айтырыы деп билиишкиннерни бердинген айтырыгларга дүүштүр сайгарары. Төөгүде эрте-бурунгу түрктер аразында эвилелчи болгаш чөрүлдээлиг хамаарылгаларның үнүп кээр чылдагааннарын өөренир. Урандай болгаш Аялының овор-хевирлеринге даянып, хүлээлге (күрүне чергелиг) болгаш сагыш-сеткил (амы-хуунун) чөрүлдээзи деп билиишкиннерни сайгарары. Боттуг чүүлдерниң (детальдар) овор-хевирлер чуруурунга салдарлыын тодарадыры		
			3-кү улдун				

33-36	1-4	Драматургия	Көк-оол В. Ш. «Хайыраан бот» Чогаал теориязы. Трагедия – шии чогаалының хевири	4	Драматург В. Ш. Көк-оолдун чогаадыкчы ажил-херээ-биле таныжылга. Тыва литератураның сайзыралының төөгүзүндө шииниң быжыг туружун база тема болгаш идея, сюжет болгаш композициязын тодарадыры. Чөрүлдээниң чидиг талалары болгаш маадырларның омур-хевири, сюжет шугумунда тода илереттингенин өөренири. Чуртталганың үнези, ынакшыл, мөзү-шынар айтырыгларын херек кырында амыдырал-биле холбаштырып сайгарары. Бжимел ажилдарның янзы-бүрү хевирлерин күүседери. Чогаалдың трагедия жанрынга хамаарышкан литературлуг терминнер-биле ажилдаары: трагедия, чидиг чөрүлдээ, эрте-бурунгу Греция дээш о.ө. «Хайыраан бот» деп шии дугайында сайгарылгалыг чүүлдер-биле ажилдап билири.		
37	5	Россия чоннарының литературазы. Делегей литературазы	Шекспир В. «Ромео биле Джульетта»	1	Чогаалдың тема болгаш идеязын илередири. Шекспирниң чогаалдарының тыва дылда очулгазының дугайында өөренири. Очулга ажылынга дүүштүр ханы билдилиг болурун илередири. С. Б. Пюрбюнүң очулгаларының («онегин строфазы») дээштиин тодарадыры		
		Дайын дээрге дарызыг чыт					
38	6	Поэзия	Пюрбю С. Б. «Гулчуушкунче»	1	Шүлүктүң тема болгаш идеязын тодарадыры. Лириктиг маадырның омуру-биле бүгү чоннун сеткил-хайныышкынныг омур-хевирин тодарадыры. Амыдыралда боттуг барымдааларга даянып, чогаалда болуушкуннарны болгаш маадырларның омур-хевирин чергелештир сайгарары. Шүлүк чогаалының долу сайгарылгазын		

					күүседери.		
39	7		Пюрбю С.Б. «Кызыл кош»	1	Балладаның бижиттинген төөгүзү, тема болгаш идея, тоожукчу маадырның мурнундан хамааты туружу бедик чырыттынган чоннуң ниити омур-хевирин көргүскенин тодарадыры. Тыва чоннуң Кызыл Армияга дузазын база төөгүлүг үени чураанының онзагайын тодарадып сайгарары. Чогаалдың композициязын илередири. Шээжи-биле аянынг номчулганы күүседери		
40-44	8-12	Проза	Сарыг-оол С. А. «Белек»	5	Тыва литератураның төөгүзүндө тоожунуң туружун тодарадыры. Чогаалдың бижиттинген төөгүзү, чоннуң ниити бедик көдүрлүүшкүндүг база байдалдарга дүүштүр омур-хевирин көргүскениниң онзагайын тодарадыры. Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглааны тема, идея, сюжет болгаш композициязын сайгарарыңга дээштиин тайылбырлап билири		
45,46	13-14		Саган-оол О. К. «Арат чоннуң мурнундан»	2	Тыва литературада очерк жанрының сайзыраарыңга О.К. Саган-оолдуң кириген салдарын тодарадыры. Чогаалдың идеялиг угланышкынын болгаш темазын илередири. Тоожукчу маадырның омурун тода ажыдып билири. Чогаалда социал-төөгү болгаш мөзү-шынар айтырыгларын көдүргенин бодунуу-биле билип турарын тайылбырлап шыдаары		

47	15	Класстан дашкаар номчулга	Щипачёв С.П. «Тыва өңнүктеримге»	1	Тыва литератураның сайзыралынга С. П. Щипачёвтуң киирген үлүүн тодарадыры. Очулгалары-биле таныжары. Совет болгаш тыва чогаалчыларның эп-найыралдыг ажыл-чорудулгазының дугайында шүлүктерде илереттингенин тодарадып билири. Найырал темазынга бижимел ажылдарны күүседери		
Тос-ла чүзүн малымайны							
48-51	16-19	Проза	Танова Е. Т. «Кара-Бай» (тоожудан үзүндүлөр)	4	Е. Т. Танованың чогадыкчы ажыл-херээ-биле таныжылга. Тоожунуң идеялиг угла-нышкынын болгаш темазын илередири. Чогаалда чечен үе, чечен болуушкунну илередип, үениң идеологтуг угланышкынын сөзүглел болгаш амыдырал-биле холбап тайылбырлап шыдаары. Кол маадырның овуру болгаш оон прототивиниң дугайында сайгарып билири. Чогаалда социал-төөгү, өг-бүле, хуу амыдырал болгаш ниитилел амыдыралын көдүрген айтырыгларны бодунуу-биле билгенинге даянып тайылбырлаары. Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанынын онзагай дээштиин тайылбырлап билири		
52	20	Поэзия	Серен-оол В. С. «Өгже чалалга»	1	Шүлүктүң тема болгаш идеязын тодарадыры. Тыва чоннун эрте-бурунгудан бээр оран-савазынга – өгге хүндүткел ёзузун илереткенин өөренири. «Өг», «октаргай» деп билиишкиннерниң философчу утказын тодарадып билири. Шүлүк чогаалының долун сайгарылгазын күүседери		
4-кү улдун							
53	1	Поэзия	Эренчин В. Л. «Дөнен-Шилгим»	1	Көшкүн чоннарның ёзу-чаңчылдарында аътка хамаарылганы илереткенин		

					тодарадыры. Чогаалдың идеялиг угланыышкынын болгаш темазын илередири. Шүлүкчүнүң чогаадыкчы ажыл-херээ-биле таныжылга. Чогаалдың дылының чурумалдыг онзагайларын илередири.		
54	2		Эренчин В.Л. «Кадарчы уруг»	1	Чогаалдың идея болгаш темазын илередири. Тыва шүлүк чогаалының сайзыралында ынакшыл темазыга бижиттинген баштайгы чогаал-биле таныжары. Чогаалдың идеялиг утказын илередиринге деталь, диалогтарның салдарын сайгарып билири		
Аспас дизе, хая көрүн							
55-57	3-5	Проза	Даржай А. А. «Оңгар»	3	Чогаалдың символиктиг адының утказын тодарадып билири. Тоожуда ниити чуруттунган овур-хевирлер-биле ажылдаары. Чогаалда социал-төөгү, мөзү-шынар айтырыгларының көдүртүнгенин сөзүглелге даянып тайылбырлаары. Маадырларның аажы-чаңыга үнелел кылып билири. Чогаалда «оңгар» чурумалын маадырның иштики сагыш-сеткил илередириниң чепсээ дээрзин тайылбырлаары. Литературлуг терминнер ажыглап, чогаал сөзүглелинге даянып, «кижи», «өг-бүле» болгаш «ниитилел» деп билиишкиннерни сайгарып, тайылбырлап билири		

58	6		<p>Даржай А. А. «Он рубль»</p>	1	<p>Чечен чугааның тема болгаш идеязын тодарадыры. «Адалар болгаш уруглар» темазын чогаал база херек кырында амыдырал-биле холбап, улуглар болгаш уруглар темазын сайгарып билири.</p> <p>Кырган-ава Сериңниң ооң оглу Мөңгүн-оолдун аразында хамаарылгазында чидиг айтырыгны көдүргенин ханы сайгарып билири. Аваның сагыш-сеткилиниң иштики байдалын (психологтуг) монолог дузазы-биле илереткенин сайгарып билири. Детальдарның (боттуг чүүлдерниң), албан бижиктериниң идеялиг утка-хөөнүн илередиринге чечен чугааның салдарлыын тодарадып билири.</p> <p>Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанының онзагай дээштиин тайылбырлап билири</p>		
59-61	7-9		<p>Сеглеңмей Ф. Ш. «Тын дээш демисел»</p>	3	<p>Ф. Ш. Сеглеңмейниң чогаадыкчы ажыл-чорудулгазын өөренири. Чогаалдың идеялиг утка-хөөнүн болгаш тематиказын илередип билири.</p> <p>Социал-төөгү болгаш чүдүлге айтырыгларын сөзүглелге болгаш херек кырында амыдыралда байдалдарга даянып, тодаргай үелерде идеологтуг угланышкыннар- биле холбаштыр сайгарып билири.</p> <p>Маадырларга ниити болгаш бот-тускайлаң үнелелди берип билири.</p> <p>Бедик билиг чедип алыр күзелдиг, берге орук эрткен тыва ламаларның болгаш хуурактарның омур-хевирин сайгарып билири. Чогаалдың тургузуунуң, дылының онзагайын тодаргайлап билири. Ном саңыга болгаш Интернет-курлавырлар-биле ажылдап билири</p>		

62-63	10-11	Поэзия	Өлчей-оол М. К. «Үш чүве кара». «Үш чүве дошкун». «Үш чүве дудуу».	2	Шүлүктүн тема болгаш идеязын тодарадыры. Чогаалдың аас чогаалы-биле холбаазын илередип билири, шүлүк чогаалының үштээн тывызык-шүлүктер деп хевири-биле ажылдап билири. Шүлүктү сайгарып билири. Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанының онзагай дээштиин тайылбырлап билири		
64	12	Россия чоннарының литературазы. Делегей литературазы	Распутин В.Г. «Дириг чорааш черле утпа»	1	Шүлүктүн тема болгаш идеязын тодарадыры. Шериг хүлээлгезиниң дугайында чугаага бодалын илередип, киржип билири		
65-67	13-15	Поэзия	Мижит Э. Б. «Сүбедей»	3	Шүлүглелде тема, идеяны тодаргайлап, чечен үениң онзагайын тайылбырлап билири. Чогаалдың композиция тургузуунда онзагай талаларны: Сүбедейниң кыйгызын, Черниң харыызын, Сүбедей болгаш Чингис-Хаанның диалогун, харыы-кыйгыны база Сүбедейниң ырызын, авторнуң философчу угаап-бодаашкынын илередип билири. Шүлүглелди сайгарып билири		
68	16		Даржай А. А. «Тыва дылым»	1	Чогаалда тема, идеяны тодаргайлап билири. «Шүлүк-тураскаадыг» деп билиишкинни тайылбырлап билири. Чогаалдың идеялиг угланыышкынын лириктиг маадырның, ооң хамааты туруштуун сайгарып, илередип билири. «Ыдык», «ат-алдар» болгаш «чоннуң салым-чолу» деп билиишкиннерниң утка- хөөнү-биле ажылдап билири. Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанының онзагай дээштиин тайылбырлап билири. Чогаалды сеткил-хайныышкынныг, шээжи-биле аянынг номчууру.		
			Шупту:	68 ч.			

